Бевзюк Марина

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОБУТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Єдиний шлях входження будь-якого народу в світову цивілізацію – це шлях культури. Майбутня інтеграція України у світовий соціокультурний простір залежатиме від покоління, яке сьогодні здобуває освіту. Отже, українська школа має стати школою культуротворчості і людинотворчості.

Відомо, що деструктивні фактори розвитку сучасного суспільства зумовлені стихійними умовами втілення ринкової економіки, яка активізує технократичні тенденції, породжує «технічну цивілізацію», «ділову культуру», нівелює особистість. Найкращим засобом формування культури та розвитку почуття прекрасного в особистості виступає естетичне виховання, яке акумулює в собі різноманітні аспекти докладання творчих сил і здібностей людини до вдосконалення дійсності, створення побутового оточення, яке б сприяло розкриттю її обдарувань, розвитку естетичних смаків і почуттів. Тому, загалом, культура побуту визначається не тільки певними матеріальними об’єктами – комплексом предметів, послуг, соціальних форм, але й існуючими в суспільстві моральними, політичними, естетичними поглядами і смаками, освітнім та інтелектуальним рівнем людей [1; 2].

В сучасних умовах відродження національної культури особливого значення набуває визначення культурних цінностей, залучення учнів до кращих зразків світової культурної спадщини, формування навичок культурної поведінки у всіх сферах людської життєдіяльності, розвитку у школярів естетичної потреби в організації навколишнього середовища, зокрема побуту, який є однією із соціальних сфер застосування сил людини.

Аналіз наукової літератури, вивчення передового досвіду загальноосвітніх навчальних закладів свідчать про недостатню увагу до проблеми формування культури побуту в системі естетичного виховання молодших школярів.

На підставі теоретичного аналізу наукових підходів нами визначено, що культура побуту як складовий компонент загальної культури особистості перебуває у тісному взаємозв'язку із моральною, естетичною, екологічною, правовою та іншими видами культур. Узагальнення теоретичних підходів до розуміння досліджуваної проблеми дозволило нам визначити процес формування культури побуту як становлення інтелектуальних, морально-етичних, емоційно-вольових, естетичних якостей особистості, що забезпечує прийняття і усвідомлення особистістю себе, власного «Я», з метою оптимальної взаємодії з оточуючим світом та продуктами людської праці. Естетична діяльність як мета і результат системи естетичного виховання полягає у створенні естетичних цінностей та обумовлюється такими показниками, як: рівень освіти, сформованість ціннісних орієнтацій та естетичних потреб [1].

Аналіз вітчизняних та західних філософсько-педагогічних концепцій естетичного виховання дозволив нам визначити, що процес формування культури побуту в системі естетичного виховання дитини з особливими освітніми потребами визначається такими чинниками: урахуванням виховного впливу середовища; диференціацією виховання; естетизацією діяльності навчального закладу, яка спрямована на систематичне розв'язання учнем завдань естетичного збагачення світу й себе [2].

Визначення вікової специфіки формування емоційно-образної сфери дитини з особливими освітніми потребами дозволило виявити особливості процесу естетичного виховання молодших школярів: активність в пізнанні життя, навколишнього середовища; безпосередність та яскравість сприймання; постійну готовність наслідувати кращі, на думку дитини, приклади та вчинки; жвавість уяви, високу вразливість, активне оперування образами.

Розгляд тривалого і складного процесу формування культури побуту молодших школярів уможливив виокремлення таких його етапів: культура побуту розвивається на основі поступового засвоєння етичних та естетичних понять, що виражені в словах краса, зручність, комфорт, охайність,

привабливість, тощо; формуються естетичні судження дітей; інтеріоризація та визначення стилю естетичної життєдіяльності особистості відбувається лише за умов організації системного соціально-виховного впливу.

Отже, особливостями процесу формування культури побуту молодших школярів з особливими освітніми потребами є:

– культура побуту розвивається на основі знань, поступового засвоєння етичних та естетичних понять; на цих знаннях, певним чином оцінених дорослими, будуються і власні естетичні судження дітей з особливими освітніми потребами;

– у процесі набуття школярами знань формуються перші поняття що виражені в словах : краса, зручність, комфорт, охайність, привабливість і т.п. Кожне поняття включає в себе певну сукупність естетичних ознак. Суть цих понять розкривається для дітей з особливими освітніми потребами лише у процесі естетичної діяльності;

– знання основних естетичних цінностей суспільства не гарантує виникнення у дитини з особливими освітніми потребами відповідних почуттів, які є виявом ставлення самої дитини до навколишнього світу;

– мотиви естетичної діяльності молодших школярів з особливими освітніми потребами визначають взаємовідносини їх з однолітками і дорослими;

– перетворення знань в особистісні погляди, переконання та стиль естетичної життєдіяльності особистості відбувається лише за умов організації системного соціально-виховного впливу.

Список використаних джерел:

1. Виховання естетичної культури школярів : навч. посіб. / І. А. Зязюн, Н. Є. Миропольська, Л. О. Хлєбнікова та ін. – К. : ІЗМН, 1998. – 156 с.

2. Джола Д. М. Теорія і методика естетичного виховання школярів : навч.-метод. посіб. / Джола Д. М., Щербо А. Б. – К : ІЗМН, 1998. – 78 с.